І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXIV. Ч. 84. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 3-го ТРАВНЯ 1957 П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, MAY 3, 1957 No. 84. VOL. LXIV.

ПРЕЗИДЕНТ ПОЧИНАЄ ПОЛІТИЧНУ КАМПАНІЮ В ОБОРОНІ БЮДЖЕТУ

Вашингтон. — Зараз на другий день після свого повороту з Великодніх вакацій президент Айзенгавер започаткував політичну кампанію в обороні запропонованого урядом бюджету і здійснюваної ним законодатної програми. Вирішивши звернутися безпосередньо до громадянства за підтримкою у своїй боротьбі з Конгресом за вдержання у потрібній для добра і безпеки ЗДА висоті бюджету. Він виступив у середу 1 травня із 20-хвилинною промовою на зібранні Крайової Ради Ліги Жінок - Виборців, заявляючи їм, що закордонна допомога яку хоче зредукувати а то й скасувати Конгрес, є одним із найважливіших моторів в американському державному кораблі, моторів, що допомагають вдержувати на потрібній висоті силу і безпеку ЗДА. Він перестеріг, що багаті і могутні З'єдинені Держави Америки можуть опинитися одного дня в повній ізоляції, якщо вони відмовляться давати допомогу відсталим країнам у їх боротьбі за національну незалежність й економічну базу, що на ній вони могли б будувати своє самовизначення. На думку Президента, не буде можливости вдержати живою свободи у ЗДА, якщо вона буде обмежена тільки до їх території. В дальшому Президент підкреслив ще раз ролю Об'єднаних Націй в полагоджуванні міжнародних конфліктів і перестеріг, що ігнорування чи заперечування цієї установи може вийти тільки на шкоду З'єдинених Держав. Айзенгавер ствердив теж у своїй промові до зібраних перед Білим Домом жінок, що він розуміє й усвідомляє добре бажання Конґресу зменшити державні видатки і разом з цим зредукувати податки, але на його думку, не можна робити цього на кошт життєвих для країни справ.

Виголосив свою промову през. Айзенгавер на прохання голови Ліґи Жінок-Виборців пані Джан Дж. Лі з Фармінґтону, яка вручила Президентові заяву, підписану 105 делеґатами згаданої Ліґи, в якій вони висловлюють повну підтримку для програми закордонної допомоги, здійснюваної урядом, й участи Америки в міжнародному господарському розвитку. — У зв'язку з цим виступом Президента повідомляють з Білого Дому, що Айзенгавер плянує найближчим часом виступити із низкою промов у радіо і в телевізії, щоб поінформувати громадянство про дійсний стан справ, зв'язаних з бюджетом і вияснити виниклі в цій ділянці непорозуміння. Плян Президента вести політичну кампанію в обороні бюджету підтримують теж і такі опоненти цього бюджету, як сенатори Джозеф В. Мартин, мол. і Вільям Ф. Новленд, які виступили були в Конґресі з пропозицією зменшити бюджет на 3 більйони долярів.

Польща дістане від ЗДА допомогу на 95 мільйонів долярів

Вашингтон. — В американсько-польських переговорах, які велись у Вашингтоні після приїзду сюди комуно-польської делеґації з Варшави, осягнено порозуміння, за яким З'єдинені Держави погодились дати Польщі допомогу у висоті $95 мільйонів, з яких проте на $80 мільйонів поляки дістануть харчів із американських харчових резерв, головно муку, а також бавовну. Решта признаної Польщі допомоги буде уділена їй у постаті машин для гірничого промислу. Американський уряд признав теж Польщі поміч у формі багато зниженої ціни на харчові продукти з державних резерв, що їх польський уряд зможе закупити за польську валюту. Польська делеґація просила допомоги готівкою, харчами і машинами на $300 мільйонів, але — як запевняють американські газети — задовольнилась і одною третиною одержаної допомоги. Цю допомогу уряд признав частинно в межах 100-мільйонового допомогового фонду, що ним розпоряджає Президент, та частинно в межах закону про орудування державними харчовими резервами. При цій нагоді часописи пригадують, що до цього часу одна тільки Югославія була тією комуністичною країною, якій ЗДА признали були допомогу. Урядові чинники, які вирішили позитивно прохання Варшави на економічну допомогу, мали саме на увазі позитивний для Заходу експеримент з Югославією, яка, закріпивши свою незалежність від Москви, послабила монолітний характер військово-політичного совєтського бльоку.

Журналісти будуть присутні на пробних атомових експльозіях

Вашингтон. — Комісія Атомової Енергії повідомляє, що цьогорічним 9-ьом пробним атомовим експльозіям зможуть приглядатися журналісти та працівники протилетунської оборони. Ці пробні вибухи відбудуться на дослідній площі в стейті Невада в днях 15-го травня, 25-го і 27-го червня, 9, 15 і 25-го липня, 8 і 19 серпня та 1-го вересня цього року. Рік 1957 — це рік пробних атомових експльозій. Совєти цього року вже перевели принаймні сім атомових експльозій на дослідній площі в Сибіру, про що кожночасно повідомляла Комісія Атомової Енергії. Англія заповіла першу пробну експльозію атомової бомби на Різдвяних островах на Пацифіку. Це має статися через кілька тижнів. Цього року в Неваді випробовуватимуть малі роди атомової зброї, якої можна вживати на фронті або проти ворожих літаків і кораблів. Проби з більшою атомовою зброєю відбуваються на Пацифіку на острові Еніветок.

Немає вигляду на ухвалення законопроєкту про права стейтів для Аляски і Гаваїв

Вашингтон. — Голова Підкомісії для Справ Територій в Палаті Репрезентантів конґресмен Ліо В. О'Браєн заявив, що немає виглядів на те, щоб ще на цій сесії Конґресу можна було ухвалити законопроєкт про надання права стейтів територіям Аляски і Гаваїв. Він сказав, що вже раз назвав був ганебним той факт, що його підкомісія досі не ухвалила законопроєкту про надання права стейту Алясці, бо цей законопроєкт стоїть на першому місці порядку дня в цій підкомісії. Про ухвалення законопроєкту для Гаваїв нема що й говорити, бо важко навіть подумати, щоб це могло статися ще цього року. Конґресмен О'Браєн мусів відкликати засідання своєї підкомісії, бо впродовж двох годин не було потрібного кворум, щоб можна було нараджуватися. Найближче засідання цієї підкомісії скликане на 23 і 24 травня, і тоді, казав конґресмен О'Браєн, треба буде щось вирішити: так або так.

З'ЄДНАННЯ МОРСЬКОЇ ПІХОТИ ВИЇЖДЖАЮТЬ НА СЕРЕДНІЙ СХІД

Перший батальйон 2-го Полку американської морської піхоти завантажується в Морґед Сіті, Н. К., на транспортовий корабель для від'їзду на Середній Схід, де він відбуватиме службу, визначену командуванням 6-ої Американської Фльоти.

Навіть Данія не злякалась Москви

Копенгаґен. — Відповідь данського прем'єра Г. Ц. Гансена на шантажево-грозливу ноту Булґаніна з 28 березня ц. р., що її Гансен дав у минулий вівторок 30 квітня ц. р., стала яскравим доказом єдности всіх членів НАТО, включно з маленькою Данією, нараженою на безпосередню атаку Совєтів від Північного й Балтійського морів. Данський прем'єр признав рацію Булґанінові, що теперішня міжнародна ситуація вимагає закріплення миру, але, мовляв, це залежить в куди більшій мірі від великого СССР, як від такої малої країни, як Данія. Зрештою, писав Гансон, твердження Булґаніна полягають на основному непорозумінні: бльок НАТО має суто-дефенсивний характер. Його основано тоді, коли західні країни „мавши на увазі цілу серію доконаних фактів", рішили боронитися проти потенціяльної аґресії. Данський прем'єр виразно натякнув цим на передісторію НАТО, якою було завоювання Москвою всіх сателітних країн. Гансон заявив, що він і цілий данський нарід переконані, що в союзі НАТО лежить їхня більша безпека, як у надії на Об'єднані Нації, які виявились нездібними досі гарантувати таку безпеку. Він потвердив також, що уфортифікування Ґренляндії Америкою сталося внаслідку добровільного договору, що його підписала Данія з ЗДА.

ЖУКОВ ЗНОВУ ЛАЄТЬСЯ НА „АМЕРИКАНСЬКИХ ІМПЕРІЯЛІСТІВ"

ВСІ КОМУНІСТИЧНІ КРАЇНИ СВЯТКУВАЛИ 1-ГО ТРАВНЯ ВІЙСЬКОВИМИ ПАРАДАМИ

Москва. — За своєю щорічною традицією большевики святкували 1-го травня „казьонною" військовою парадою на Червоному майдані у Москві. Тому, що це був гарний соняшний і теплий день, на названому майдані і сусідніх вулицях були такі маси москвинів, що закордонні кореспонденти обраховували їх на мільйон душ. У центрі видовища були „колективні диктатори", які рідко показуються сірим людям, а цим разом заповнили офіційну трибуну перед мавзолеєм Леніна-Сталіна. Однак єдиним промовцем був маршал Жуков, який у той робітничий день не знав нічого мудрішого сказати, як громити оклепаними фразами західніх „імперіялістів", у першу чергу Зєдинені Держави. Він таврував „військові бльоки" і „холодну війну", приписуючи одно і друге тільки західнім державам. З'єдинені Держави — кричав Жуков — „засліплені ненавистю до народів соціялістичних країн", хочуть відновити колоніяльний режим та поярмити арабські народи. Після такої примітивної демагогічної промови, обрахованої хіба для цілком неграмотньої публіки, оркестра з 600 музикантів відіграла Інтернаціонал, після чого почалась військова дефіляда. Цим разом у парадному марші продефілювали спершу три групи старшин: 2,000 війська, 800 від летунства і 400 від морської фльоти. Потім відбувся показ совєтського воєнного летунства, а щойно наприкінці маршували спортові дружини і „нарід". Найбільше портретів було Маркса і Леніна. Вся парада тривала три години, після чого маси народу розбрились. — Подібна історія повторилась в столицях всіх сателітних країн. У Східньому Берліні військова дефіляда охопила гарматні й змоторизовані з'єднання, 1,000 піхотинців і 1,000 уніформованих юнаків із пара-мілітарної організації. За коментарями західньої преси, американська, англійська і французька місії, існуючі все ще офіційно за Потсдамським договором, вважають, що військова парада у Східньому Берліні була порушенням статуту того міста, встановленого чотирма державами. — У Польщі Владислав Ґомулка виголосив з нагоди 1-го травня дві промови, вперше прийнявши в них офіційне московське насвітлення мадярських подій: що це, мовляв, було „контрреволюційне" повстання, яке здавлено „для спасення народу" та що совєтська інтервенція прийшла „після запрошення мадярським урядом". Під час першотравневого святкування у Варшаві прийшло до бійки між поліцією і студентами, які з'явились із транспарентами, що домагалися скасування цензури і протестували проти безробіття університетських абсольвентів. — В усіх західніх країнах робітничі маніфестації відбулися скрізь спокійно, за вийнятком деяких міст в Італії, де — особливо в Неаполі — прийшло до кривавої бійки між комуністичними і антикомуністичними маніфестантами.

У Римі Папа Пій XII звернувся в соборі св. Петра з спеціяльним зверненням до робітничої кляси, прохаючи благословення для всіх працюючих від патрона робітників, святого Йосифа. Папа завів звичай щорічного святкування 1-го травня також Католицькою Церквою з Богослужбами на інтенцію робітників, щоб протиставитись намаганню комуністів представити 1-ий травня, як їхню монополію.

Бирд домагається резиґнації директора бюджету Брандейджа

Вашингтон. — Впливовий демократичний сенатор із Вірджінії Геррі Ф. Бирд промовляв на конвенції Торговельної Палати ЗДА і домагався резиґнації директора бюджету Персівела Ф. Брандейджа. Він сказав, що Президент повинен найменувати іншого директора бюджету, який більш дбав би про ощадність і який найближчий бюджет запропонував би на меншу суму, бо цьогорічний бюджетовий проєкт шукає тільки місця, де можна б видоти більше грошей. Бирд заявив, що бюджет треба б зредукувати з суми 71,800.000.000 долярів до 64 більйонів долярів, а тоді можна б було зменшити федеральне заборгування на 2 більйони і зменшити прибуткові податки та податки від корпорацій на 6,5 більйона долярів. В політичних колах звертають увагу на те, що сенатор Бирд заатакував директора бюджету, якого майже ніколи не атакується, бо він виконує волю Президента. В Білому Домі журналісти питалися секретаря Президента Дж. С. Гаґерті, чи Айзенгавер вдоволений із свого директора бюджету, Гаґерті заявив, що „так".

Торговельна Палата ЗДА і Новленд за зменшення федерального бюджету

Вашингтон. — Торговельна Палата ЗДА висловилася за те, щоб запропонований президентом бюджет в сумі 71,800.000.000 долярів зменшити на понад 4 більйони долярів. Провідник республіканської меншости в Сенаті Вільям Ф. Новленд говорив в Торговельній Палаті про висоту бюджету і передбачав, що Конґрес зменшить федеральний бюджет принаймні на 3 більйони долярів. Сенатор Новленд передбачає, що Конґрес в найближчому році зменшить прибуткові податки, але в першу чергу треба думати про зменшення федерального заборгування. Делеґати річних зборів Торговельної Палати розмовляли з численними членами Конґресу і ствердили, що члени Конґресу нарікають на високі відсотки і на великі федеральні видатки, бо це шкодить розвиткові економіки цієї країни.

Гондураськi війська зайняли нікараґвайське місто Морокон

Тедисіґальпа, Гондурас. — Спір за кордон між двома середньо-американськими республіками Гондурасом і Нікараґвою загострився так, що гондураські війська 1-го травня перейшли кордон і зайняли нікараґвайське місто Морокон, яке є віддалене 22 милі від кордону. В Мороконі була залога в силі 50 вояків. В столиці Нікараґви Манаґуї того дня відбулася інавґурація президента Луїса Сомози, який при кінці цієї паради виголосив промову, в якій повідомив, що в Мороконі згинуло 35 вояків Крайової Ґвардії. Гондураські війська повідомили свій уряд в столиці про зайняття Морокону і висловили надію, що ще того самого дня, це значить 1-го травня, зможуть зайняти ще й друге спірне місто Круту, яке лежить на захід від Морокону і є віддалене на 25 миль від кордону. Президент Сомоза заявив, що та тиреторія, до якої зголосив претенсію Гондурас, довгі роки належить до Нікараґви. Шеф штабу нікараґвайської армії генерал Анастасіо Сомоза припинив мобілізацію армії і не висилає своїх військ до кордону. Він сказав, що вірить у справедливе рішення Організації Американських Держав, яка розглядає в Вашинґтоні справу спору за кордони між Гондурасом і Нікараґвою.

Мекміллен пам'ятає невдачу Женевської конференції

Лондон. — Англійський прем'єр Герольд Мекміллен не хоче нової конференції „на вершинах" і навіть не квапиться ревізитувати Булґаніна і Хрущова у Москві. Таке враження було з його відповідей на інтерпеляції опозиційних послів в палаті громад у минулий вівторок у зв'язку з останнім листом Булґаніна до нього з 20 квітня ц. р. — коментують американські кореспонденти. Мекміллен не хотів подати докладної дати, коли він поїде з відвідинами до Москви і навіть не відповів тепер Булґанінові на конкретні пропозиції того большевика, тільки задовольнився формальним потвердженням отримання листа й заповіддю докладнішої відповіді колись пізніше, коли він „матиме час" докладно „перестудіювати" в подробицях Булґанінові суґестії. Зате Мекміллен рішуче відмовився піти на будь-яке таке порозуміння з Совєтами, яке послабило б збройну позицію Англії. Він відмовився дискутувати теперішні можливості колишнього „пляну Ідена", що його Іден висунув був на Женевській конференції „на вершинах" в липні 1950 року: він пропонував тоді з'єдинити німецькі землі на плятформі демократичних і контрольованих міжнародною комісією виборів, але — для заґарантування Совєтам безпеки від майбутньої Німеччини — створити у східній її частині невтральну і здемілітаризовану смугу. Булґанін пропонував відновити тепер розмови на цю тему. Мекміллен заявив у парляменті, що ця справа заторкує союзників Англії і тому він не може публічно дебатувати її. За твердженням коментаторів, Мекміллен глибоко взяв собі до серця повну невдачу згаданої Женевської конференції з вини большевиків і не хоче повторяти такого безнадійного експерименту.

Стассен відповість на пропозиції СССР щодо роззброєння

Лондон. — Совєтська пропозиція, щоб застосувати концепцію президента Айзенгавера про „відкрите небо" до 2,770,000 кв. миль в Америці і Західній Европі і стільки само в СССР та деяких його сателітах, стала центром уваги нарад Комісії ОН для справ роззброєння в Лондоні. Західні члени тієї Комісії не зайняли ще становища до цієї совєтської пропозиції. Неофіційно сказано, що західні військові й політичні чинники, особливо в Америці, мусять спершу найдокладніше перевірити точка за точкою совєтської пропозиції, поки можна буде поважно відповісти на неї. Таку ділову відповідь дасть американський головний делеґат на згаданій лондонській конференції роззброєння — Герольд Стассен. Як „підбадьорливе" явище вважають західні обсерватори той факт, що Совєти цим разом не роблять великого проп аґандивного шуму з своїх пропозицій, зголошуваних у Лондоні. З цього західні коментатори вимірковують, що можливо Москва справді хоче осягнути якесь порозуміння в ділянці роззброєння, до чого мабуть штовхає її внутрішня ситуація в СССР і в сателітних країнах.

В АМЕРИЦІ

● **Особистий лікар Айзенгавера**, генерал - майор Говард МекСнайдер, заявив, що Президент почуває себе дуже добре після відпочинку в Джорджії, де прибув на вазі два фунти і важить тепер 172 фунти.

● **Капітан Р. Джансон**, летівши гелікоптером, побачив, як пожежники гасили пожежу чагарника. Він побачив вогонь ще й в іншому місці, куди пожежники не могли дістатися, приземлився і перевіз їх на те місце.

● **Стан здоров'я сенатора Джозефа МекКарті** поліпшився, хоч він все ще поважно хворий (запалення печінки). Невідомо, коли зможе він залишити шпиталь.

● **П'ять порторіканських** воєнних ветеранів, які були поранені під час катастрофи літака, дістали відшкодування в сумі 184,000 долярів. Найменша сума відшкодування становила 14,000 долярів, найбільша — 115,000.

● **Нюйоркське** поліційне бюро безпеки повідомляє, що число нещасливих випадків в автомобільних катастрофах збільшується. В попередньому тижні потерпіло в Ню Йорку в автомобільних катастрофах 715 осіб (минулого року в тому тижні — 596), а вбитих було 8 (14). З Шикаґа повідомляють, що в автомобільних катастрофах у березні цього року згинуло 2,920 осіб, а від початку цього року — 8,320.

● **Сенатська Комісія** Закордонних Справ одноголосно затвердила номінацію Чарлза Е. Болена на амбасадора в Філіпінах.

● **Транспортовий уряд** міста Ню Йорку продає 47 старих вагонів надземної залізничої лінії, яку тепер зліквідовано. Ці вагони збудовано в 1888, 1898 і 1906 року. Якщо ніхто і хне купить, то вони підуть на брухт.

● **У Ню Бронсвіку**, Н. Дж., під час будови знайдено кості малих дінозаврів, які жили в цій місцевості 150,000,000 років.

● **У Пиствурґу**, Па. новонароджений Юджін Томас мусів відвідати дентиста, бо вже мав 8 зубів, з якими народився. Дентист витягнув йому всі його зуби.

Ціни на фармерські продукти збільшилися на два відсотки

Вашингтон. — Департамент рільництва повідомляє, що в місяці від 16-го березня до 15-го квітня ціни на фармерські продукти збільшилися на 2 відсотки. Секретар рільництва Езра Тефт Бенсон зізнавав на Сенатській Комісії Видатків і передбачав, що, на його думку, фармерські прибутки в цьому році збільшаться на 4 відсотки. Збільшилися ціни на рогату худобу, свині, яблука, помідори і бавовну. Але подешевшали такі продукти: молоко, полуниці, свіжа фасоля і помаранчі. Та одночасно подорожчали ті товари, які мусять купувати фармери, і тому паритет в половині квітня цього року становив 81 відсотків (паритет — це відношення цін на фармерські продукти до коштів фармерської продукції). Бушель пшениці коштував в половині квітня — $2.05, рижу — $1.13, кукурудзи — $1.21, вівса — $0.712, ячменю — $0.985, яблук — $3.99, волового м'яса — $16.90, 100 фунтів молока — $3.99, телячого м'яса — $18.30, баранини — $20.70; фунт живої курятини — $0.184; індика — $0.268, вовни — $0.509:

Посередництво ОН в справі Кашміру скінчилося невдачею

Об'єднані Нації. — Шведський дипломат Ґуннар В. Яррінґс, який чотири тижні перевів на переговорюванні безпосередньо з урядами Пакістану і Індії про можливості мирного розв'язання конфлікту за Кашмір і там на місці студіював цю проблему, вернувся до Ню Йорку і повідомив на письмі у минулий вівторок 30 квітня Раду Безпеки, що його місія скінчилась невдачею. Рада Безпеки делеґувала була його до Кашміру, за який побиваються ці обидві країни на основі своєї резолюції з 21 лютого цього року. Ґуннар Яррінґс, ствердивши невдачу своїх заходів, щоб Пакістан і Індія відбули в цій справі нову конференцію, запропонував створення міжнародного арбітражного суду в цій справі. Пакістан після вагання погодився на такий арбітраж, але Індія відкинула його, бо — мовляв — арбітражний суд перечить „суверенності Кашміру та зобов'язанням Індії щодо тієї території". Індія окупувала більшу частину Кашміру, настановила там про-індійський автономний уряд та приєднала Кашмір до Індії, поширивши на нього свою конституцію і вважає, що це довершений факт. Водночас Індія стоїть на становищі, що це перший Пакістан порушив був перемир'я і почав „аґресію", ввівши війська до одної провінції Кашміру. Рада Безпеки познайомилась із писаним звітом Яррінґса, але не відбула ще формального засідання в цій справі, яка опинилась цілком у сліпому куті.

У СВІТІ

● **У Ганновері** відкрито 10-ий післявоєнний ярмарок, який дає показ західньо - німецької промисловости. Між гістьми на відкритті ярмарку був також совєтський амбасадор Андрій Смірнов, якого привітали чемно, але холодно. Він і інші большевицькі головачі, в тому числі аж три совєтські міністри різних господарських міністерств, що прибули з совєтською делеґацією, особливо цікавилися важким німецьким промислом: виробами фабрик Круппа, Клекнера, „Демаґ" і ін. Большевики манять німецьких промисловців великими зисками із пожвавленої з Совєтським Союзом торгівлі, сподіваючись приспати цим чуйність німців супроти політичної небезпеки.

● **До Секретаріяту Об'єднаних Націй** явилися репрезентанти двох „екзотичних" країн: Ґулям Ахмед із Пакістану і Сет Кобля Антоні з муринської республіки Ґгани. Їх вітав генеральний секретар Гаммершилд перед своїм від'їздом до Европи.

● **Ірляндська Республіканська Армія** — як зве себе підпільна революційна організація ірляндських соборників, що прагнуть об'єднання двох частин Ірляндії — зірвала динамітом рейки на залізничому шляху, що лучить столиці обох Ірляндій, Белфаст і Дублін. Вибух чути було за 20 миль від місця саботажу. Виконавці зникли.

● **В СССР** проголошено обниження цін на 20—32% на різні предмети щоденного вжитку. Обниження цін охопило такі предмети, як будильники, ручні жіночі годинники, пилосмоки, деякі парфуми і деякі харчові консерви. Золоті жіночі годинники, що коштували по 1,000 рублів подешевшали на 10 до 15%. Це саме стосується пилосмоків, що коштували по 800 рублів. Усі ці предмети, навіть після їх подешевлення, доступні тільки для „сов. буржуїв", бо кваліфік. робітник в СССР, що заробляє місячно не більше як 800-1,000 рублів, купити їх неспроможний. Що ж і казати про звичайних робітників.

● **Словацькі комуністи** не хочуть бути в московських очах гіршими за чеських, східньо-німецьких чи альбанських. У Братиславі відбувся наприкінці минулого тижня з'їзд словацької комуністичної партії, на якому її секретар Антоні Новотни громив тітоїстів і ґомулківців за „лібералізм" та „псевдо-демократію", що ними вони, мовляв, даремно намагаються підважити теорії Маркса-Леніна.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays (Saturday and Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПРОМОВА НІКСОНА

Промова віце-президента Ричарда Ніксона у минулий вівторок на форумі жидівської організації в Ню Йорку, що має за свою ціль боротьбу проти знеславлювання і дискримінації, заторкнула дві кардинальні справи сучасного світу: проблему тривання чи упадку комуно-большевицької системи та проблему застосовування в практиці у всій ширині принципу свободи у вільному світі.

Віце-президент Ніксон особливо зупинився на актуальних процесах, що відбуваються за залізною заслоною. Він підкреслив ту найважливішу причину неспокійної атмосфери в царстві комуни, якою є гін до волі уярмлених рабів. Його твердження збігаються цілком із твердженням найкращих знавців підсовєтської дійсности, які вказують на найбільше банкрутство творців совєтської імперії: їхню невдачу в вихованні молодого покоління в дусі комуністичних ідей та защеплення йому вірности й відданости комуністичній системі. Він покликався, як на безсумнівний факт, на нуртуюче в підсовєтських масах невдоволення. Ніксон твердив, що самі совєтські правителі знають про ці настрої. „Кремлівські лідери, — сказав він, — знають, що їхні армії ненадійні. Вони усвідомлюють, що неспокій і невдоволення загніздились в їхніх інститутах і університетах. Вони знають про ремствування і сумніви в рядах самої комуністичної партії. І вони знають, що це напруження буде збільшуватись, поки одного дня не вибухне одвертою револьтою в самому центрі комуністичної імперії. Коли настане той день, то вся гнила система завалиться під своїм власним тягарем".

Ричард Ніксон пояснює фермент всередині комуністичного царства притаманним людській істоті гоном до волі. „Воля — це та секретна зброя, що її не в силі знищити комунізм". І він закликав підтримувати ідеал волі, застосовуючи його в практиці західнього світу. Вглиблюючись у суть демократії, Ніксон переконував, що демократія не є гарантією прав меншости проти довільного правління більшости. „Треба доконче усвідомити собі, що громадські права і вольності — це найвище досягнення культурної людини... Вони мають забезпечити дійсну базу для культури людства, як для більшости, так і для меншости. Пошана для закону і закономірної дії повинна бути одною з перших турбот кожного громадянина демократичного світу". Тому Ніксон перестерігав проти такої поведінки, яка дає пропаґандивну зброю в руки ворогам волі і демократії. Вказуючи на ідеал волі, нероздільну частину демократичної системи думання і правління, як на найбільш атракційну силу, що полонить уми також маси підсовєтських громадян, Ніксон хоче бачити той ідеал чистим і незаплямленим, щоб він був якнайгострішою „тайною зброєю" у боротьбі проти комуністичної системи.

Ричард Ніксон, покладаючись на внутрішні рухи спротиву за залізною завісою, виразно покликався на приклад Мадярщини. Очевидно, що він, як друга найвища в державі офіційна особа, не міг ставити тих точок над „і", що їх може й мусить ставити кожний сірий громадянин, тим паче ті, що кровно заінтересовані в упадку большевицької влади і відродженні державности уярмлених східньо-европейських народів. Їхній гін до волі признаний вже сьогодні цілим світом. Банкрутство комуністичної системи у намаганні виховати мільйони комуністичних фанатиків із молодого покоління — яскраво виявилось на Мадярщині, у Польщі й в самій большевії. Навіть старше покоління большевиків здеґенерувалось і тримається большевизму не як ідеї, а як засобу для власної влади і власної наживи. Але водночас події на Мадярщині і в Польщі і сучасна дійсність в СССР виявляють, що замало є найбільшої посвяти у спротиві комунізмові. Диявольська система терору і величезна машина поліційно-військового апарату надто сильні, щоб повстання всередині СССР могло „голіруч" завалити цю систему. Для цього потрібні ще відповідні засоби, потрібна зброя, потрібне те, що називаємо моральною і матеріяльною підтримкою збоку всіх тих, що здають собі справу з неподільности волі. Мадярський нарід розчарувався у своїй надії на допомогу вільного світу. Мовчанка і пасивність цього останнього була великим розчаруванням для всіх підсовєтських народів, а трагедією для мадярів. Спасення всього світу залежить від того, щоб така байдужність не повторилась. І навпаки: якщо Москва спровокувала б сама нову велику війну, всі підсовєтські народи, а серед них у першу чергу український нарід, повинні мати певність, що їхнє змагання до відбудови своєї держави знайде у вільній Америці найповніше зрозуміння і підтримку. Всякі непередрішенські програми не тільки не дають такої певности, але ще й баламутять та шкодять справі відбудови дійсної волі на руїнах большевизму.

СТИЛЯГИ — І ЗАМИСЛЕНІ ЮНАКИ

Що таке стиляги? Стиляги — це зовсім новий, повоєнний тип совєтського молодого чоловіка, якому, коротко кажучи, наплювати на марксизм-ленінізм, засідання в комсомольських осередках та всяку „громадську працю", бо захоплений він цілковито... західньою цивілізацією. А, проте, цікавить його західня цивілізація лише своєю зовнішньою, вузькою стороною: останніми модами, танцями, зачісками та іншими сумнівної вартости атрибутами.

Стиляга — це зневажлива назва. Самі стиляги називають себе, залежно від статі, „чуваками" і „чувихами", або й ніяк не називають. Пізнати їх легко з зовнішности: вузенькі штанці-дудочки, картатий піджак, сорочка в слониках або інших верблюдиках, жовті черевики на грубезній ґумовій підошві. Під носом у стиляги — тонюсіньким шнурочком вусики, а на краватці — пальми і мавпи, або гола жінка у фривольній позі. На відміну від американського або французького гульвіси з коротко підстриженим волоссям, стиляга відпускає довгі патли „під Тарзана", вбачаючи в цьому особливий шик. Щоправда, останнім часом свої погляди на зачіску стиляги кардинально змінили і, приходячи до фризієрів, показують їм фотознімки американських кіноартистів і вимагають підстригти себе під Стюарта Ґренджерса або Рока Гадсона.

Як довідуємося з совєтської преси, стиляги виробили навіть свій стиль розмови — відмінний від злодійського жарґону. „Збацаєм фоксик? — запрошує „чувак" до танцю „чувиху". — Збацаєм! — посміхаючись помальованими „а ля каприз" губами, відповідає вона. Танцюють, чи пак бацають вони лише такі танці, як „буґі-вуґі", „самбо" або „рок-енд-рол".

Ось як описує совєтський спецкореспондент цей новий тип молодої людини, що народився в країні „побудованого соціялізму":

— „Хто у вас найтиповіший із стиляг? — запитали ми в одеситів. У комітеті комсомолу, в інститутах, в редакціях, в клюбах нам сказали: — „Едик з Дерибасівської. (Дерибасівська — головна вулиця Одеси — Ред.). — Де його знайти? — А, Тарзана? Будь ласка! Його прізвище Ройзберґ. Звуть — Едвард Михайлович. Зараз одинадцята година ранку, і ви можете застати його в ліжку".

Кореспондент знайомиться з Едиком, і він охоче показує представникові преси свої фотокартки, на яких одягнений він згідно з останньою західньою модою. „Ну, скажіть, — питає стиляга, — хіба я подібний до тупих київських стиляг? Хіба вони розуміють справжні моди? А у мене — смак!"

Батько „найтиповішого" одеського стиляги, Михайло Ілліч Ройзберґ, старий партієць, начальник постачання і збуту господарської установи, подарував синові „для заспокоєння нервів" автомашину „Москвич", що має ззаду приписаний законом номер: „ЧТ -19-39'". З приводу цього номера совєтський кореспондент дозволяє собі пожартувати: „ЧТ — це не тільки „частний (приватний) транспорт". Це ще й „чужі гисячі" і „чужим трудом", як кажуть в Одесі"...

Можна було б, — обурюється спецкореспондент, — назвати десятки прізвищ таких лобурів, як Едик. Ось, наприклад, „Сева", він же Всеволод, законодавець стиляжних мод, студент 4-го курсу сільськогосподарського інституту, або Галина Дановська, студентка філологічного факультету, яка ходить на лекції в кольорових штанцях і якій „все рідне, наше, перестало подобатись, навіть наші народні пісні й танці, бо в них не так, як на Заході..."

Оце — коротко про стиляг, вузький прошарок совєтського суспільства, „золоту молодь". Їхні батьки „зробили революцію", встановили совєтську владу, побудували соціялізм. І що ж вийшло? Вийшла жорстока, страшна карикатура — царат навиворіт. А вони самі, „пролетарі" і „революціонери", стали червоними дворянами, які цупко тримаються влади, що забезпечує їм добре життя, а їхнім дітям, „золотій молоді", можливість вдягатись за останньою модою і валятися в ліжках до одинадцятої години ранку.

Чуємо й читаємо про іншу молодь, дітей трудового народу, що після смерти Сталіна „перестали боятися", про нові настрої серед совєтського студентства, що дуже непокоять диктаторів: приходять вістки про якісь антикомуністичні виступи в університетах, про якісь дискусії серед молоді, яка, не задовольняючись марксизмом-ленінізмом, не захоплюючись „буґі-вуґі" та „рок-енд-ролом", шукає і прагне своєї правди.

Совєтська преса, щоб заглушити і спинити „заворушення в умах" і настроях трудової молоді, колгоспних, робітничих, учительських дітей, не знайшла нічого нового: грає в стару, струхнявілу дудку, вихваляючись ентузіястами цілини, що розорюють на Сибіру нові землі, розписуючи про індустріяльних „чудо-багатирів", що будують нові фабрики, ваблячи молодь дешевенькими патефонами та велосипедами. Але одна справа — совєтська газетна писанина, якій вже давно ніхто не вірить, а зовсім інша — жива і колюча дійсність. Бо ж справді, з тисячі юнаків може й знайдеться один-два, яких захоплює „цілинна романтика" з її промоклими землянками, відірваністю від культурних центрів і завжди порожнім шлунком. Може з тисячі совєтських трактористів, мулярів чи шахтарів один, два чи п'ять і палають ентузіязмом комбудівництва. А решта? Решта — це нормальні молоді люди з властивим юнакам і дівчатам кожної країни критичним підходом до життя, з духовими потребами й вимогами, що їх задовольнити вони не можуть.

І ось у головах цієї нормальної молоді відбуваються зміни. Частина її, більша й примітивніша, після повалення Перуна-Сталіна, не може не задуматися над тим, чому їй та її батькам так зле живеться на 40-му році комреволюції, чому вона не може жити так, як живе американська, бодай німецька молодь, чому не може говорити, що хоче, і робити, що хоче.

(Закінчення на стор. 3-ій)

I. Світ

КИТАЙ ПОТРЕБУЄ ЯПОНЦІВ

Яка б не була національна ворожнеча між китайцями та японцями, що на протязі своєї історії не раз воювали і що постійно дивляться з недовір'ям одні на одних, життя вимагає між ними співпраці, і ця співпраця більше потрібна для китайців, аніж для японців: народи, які живуть біля берегів моря і яким море дає засоби до життя, менше залежать від своїх сусідів, як народи, які живуть на суходолі.

Китай під комуністичним режимом затісно пов'язав себе з Москвою, і цю залежність дошкульно відчуває, бо Московщина ще ніколи в своїй історії не давала комусь більш, як одержувала.

Китайці — дуже практичний народ, для якого речі щоденного вжитку важливіші аніж речі для реклями або пропаґанди. Тому немає нічого дивного, що в Китаї чимраз більше зростає незадоволення проти совєтських та інших східньоевропейських „експертів", які будують та проєктують модерні фабрики, що зовсім не підходять для китайських умовин, бо „вони, ці фабрики, є більш показовими місцями, як тим, що потрібне країні". (Телеграма з Пейпінґу від 29 квітня).

Велика модерна фабрика автомобілів у Чанчуні, в Манджурії, працює тільки на 1/10 своєї потужности, бо немає відповідних матеріялів, які, очевидно, треба спроваджувати з СССР.

Отож, в Китаї наново переглядають пляни будов промислових підприємств, достосовуючи їх до розмірів, що відповідають умовам відсталої країни, з тим, щоб могли вони працювати на місцевих сирівцях.

Китай мусить шукати можливостей забезпечити розвиток своєї промисловости також дешевшими машинами, які він може дістати тільки з Японії, що здавна продавала Китаєві свої машини та інструменти. Країна, де збирають порожні пушки з-під консервів, щоб потім знову їх уживати в промислі, де жадного шматка мануфактури не викидають на вітер, де навіть використовують тютюн з недопалених сигарет, знов набиваючи ним ґільзи, — в такій країні не може бути марнотратства.

У середині квітня китайський прем'єр Чу Ен-лай на конференції з групою японських соціялістів, очолюваних Іненджіро Асанума, секретарем соц. партії, уперто доказував, які вигоди матиме їхня країна, коли вона визнає пейпінґський режим і розірве зв'язки з Формозою та її націоналістичним урядом. Чу Ен-лай підкреслив важливість скасування заборони на торгівлю матеріялами та машинами, що можуть мати військове значення. Червоно-китайський прем'єр граючи на японських інтересах, запевняв, що для початку Китай навіть не хоче торкатися американсько-японських договорів та військових зобов'язань, і пропонував, щоб соціялістичні партії Японії виділили групу політиків для культурно-політичних зносин з Китаєм, мовляв, коли ці відносини наладнаються, тоді навіть не буде потрібно і совєтсько-китайського договору.

Таким чином порушив червоно-китайський прем'єр проблему, про яку відкрито не говориться.

В чому ж справа?

А справа в тому, що Китай потребує харчів. Одна з найбільш родючих долин цієї країни, долина ріки Гван Го, або Жовтої ріки. Майже кожні два роки ця ріка розливається, приносячи страшенні спустошення. 35 мільйонів акрів врожайної землі знаходиться під постійною загрозою. Від давніх часів китайці роблять на Жовтій ріці великі гаті, щоб унешкідливити повені. Під час японо-китайської війни, в 1938 р. більшість цих гатей знищено, щоб задержати японську армію. В 1947-48 рр. проведено там великі роботи над вреґулюванням течії, в які вложено через УНРРА мільйони американських долярів. Тепер комуністичний режим хоче будувати великі гаті у верхній течії ріки, що має 2700 миль довжини, щоб створити штучні озера загальною площею 4000 кв. кілометрів і збудувати над ними електрівні потужністю понад мільйон кіловатів.

Але де взяти цементу та інших матеріялів на ці споруди? З СССР? На СССР надії слабі, бо цемент там — дефіцитний товар, якого найбільше бракує на Далекому Сході. Отже, в Японії, яка його експортує і який коштує в два рази дешевше, аніж московський.

Також інші потрібні для електрівень матеріяли продукує дешевше японська промисловість. І тому, хоч як „дружба" з Москвою не розвивається, але поза тою „дружбою" є практична сторона.

Головною ж причиною, чому китайці так потребують японців, є щось інше, про що голосно не згадується.

Японці й китайці вживають здебільша ті самі технічні терміни, мають однаковий характер письма і тому для вишколювання китайських технічних кадрів, підготови фахівців для країни з 600 мільйонами населення Китай гостро потребує японських фахівців. Хоч реформа письма в Китаї й переводиться, але то пісня далекого майбутнього, коли та реформа буде здійснена. Без добрих відносин з Японією і, головно, політичного з нею контакту Китай мусить стримувати реалізацію своїх технічних плянів, бо в цій справі малощо можуть допомогти совєтські специ, які не знають китайської мови й не збираються її вивчати. А тих китайців, що навчаються в Совєтському Союзі, хіба ж вистачить на країну з сотками мільйонів населення?

За цими питаннями тягнуться інші, і кінця їм немає. Одне з найдошкульніших — фінансові засоби, яких ця країна ніколи не мала подостатку. А до того ж треба пам'ятати, що всі залізниці, більші фабрики, копальні — все це було збудоване в Китаї на чужинецькі капітали і з приходом комуністів все це було сконфісковане без надії дістати капітали ззовні на відбудову.

Юрій Таркович

ЧЕРГОВИЙ НАСТУП НА ЕМІҐРАЦІЮ

Дотеперішні заходи московсько-большевицьких людоловів з берлінського комітету „За возвращеніє на родіну" не дали помітного успіху. Якщо взяти під увагу, що у вільному світі живе понад 2 мільйони українців, то число поворотців, які попали на гачок емведівського генерала, таке мінімальне, що насправді не варте уваги. Крім того репатрійовані — це в основному малоцінний для Кремлю матеріял і його тяжко вжити для пропаґанди проти Заходу та проти української еміґрації. Українська еміґрація назагал здорова, а до здорового тіла тяжко добиратися большевицькому ракові, навіть, коли обіцяє він „амнестію".

І от в Кремлі видумали нову штучку, щоб „заохотити" до повороту. Берлінський комітет Михайлова (за його особистим підписом) масово розсилає еміґрантам передусім українським, персональні листи з пропозицією... стати шпигунами для СССР. В цих листах дається й доволі докладну інструкцію, як і проти кого еміґрант має шпигувати. Не забуто в інструкції й про те, що треба вести систематичне шпигунство проти провідників української еміґрації в усіх країнах вільного світу. Як нагороду за шпигунство, Москва обіцяє „прощення гріхів" і безкарний поворот „на родіну".

Не будемо тут застановлятися над нечуваною аморальністю такої акції, якою є одверте закликання до шпигунства людей, що перебувають на території чужої країни. Взагалі смішно було б говорити про мораль московських большевиків. Але що насправді криється за цією черговою акцією? Імовірно, большевицькі людолови самі не вірять у те, щоб українські еміґранти стали на шлях шпигунства проти країн, які дали їм притулок. Наївними большевицькі людолови напевно не є. Але їм ходить ось про що: поширити недовір'я до еміґрації у чужинецьких чинників, передусім чинників Західньої Німеччини, де сконцентрована велика частина політичної еміґрації. Вони хочуть насторожити уряди проти кожного поодинокого еміґранта, що це, мовляв, люди, які є або можуть стати небезпекою для країн, в яких вони живуть. Тактика очевидна і своєю підступністю гідна большевиків. Крім того це дальша спроба посіяти недовір'я між еміґрацією, щоб один боявся і не довіряв другому.

Впарі з такою акцією минулого місяця комітет Михайлова зорганізував був широкозакросну конференцію в східньому Берліні, метою якої було показати вільному світові, що коли еміґранти не большевицькі шпигуни, то вони — шпигуни якоїсь іншої держави, в першу чергу ЗДА. На конференцію в Берліні большевицькі людолови привели декількох обдурених поворотців, які „свідчили", що поодинокі еміґранти і цілі еміґрантські організації перебувають на службі американської розвідки, діють проти СССР і країн „народної демократії". Виступи цих свідків були більш жалюгідними, як сподівалися самі аранжери провокації. Кожен „свідок" читаючи написане „свідчення", спотикався на нерозбірливих словах, і присутнім ставало очевидним, що текст цих „свідчень" укладав для них хтось інший.

Та просто кумедною стала ситуація, коли ці „свідки" почали відповідати на численні запитання кореспондентів, між якими були й журналісти із західнього Берліну. „Свідки" відповідали на запити так сконфужено й неясно, що за них мусіли давати відповіді представники комітету Михайлова або аґенти східньо-берлінського МВД, які казали: „Это я знаю, это дело мне харашо ізвестно".

Присутні зрозуміли всю фальш, облудність і брехливість інспіраторів берлінської конференції. Але початок був зроблений, і може іншим разом большевицьким провокаторам вдасться зорганізувати її краще. Це треба мати нам на увазі. Большевики наполегливі й настирливі і вони не припинять акції проти української еміґрації, бо в Москві напевно усвідомлюють, яку велику небезпеку для большевицької імперії являє українська еміґрація. В Кремлі зрозуміли, що до голосу еміґрації починають чимраз більше прислухатися на Заході, і тому треба завжди бути готовим до нових шантажів і нових провокацій.

Українська еміґрація не має причини большевицьких заходів побоюватися. Але треба завжди і негайно повідомляти через пресу українське громадянство про кожний новий спосіб большевицької провокації, щоб всі українці у всіх країнах вільного світу були своєчасно про них поінформовані.

РАНОК ПАЛАЄ...

Ранок палає, Я вийшов у поле,
Ніжна навколо краса.
Вітер пшеницю колише поволі,
В травах сріблиться роса.

Стрічкою синьою в'ється дорога
Ген аж до міста за Буг.
Твердо крокують,
не втомляться ноги,
Й пісня зі мною, як друг.

Кличуть у далеч
безмежні простори,
Сонячний день устає,
Груддю вдихаюсь
в повітря прозоре,
Й серце радіє моє.

Річка плюскоче
в широкій долині,
В море далеке біжить.
Мрію на крилах злетіть
соколиних,
Прагну творити і жить.

ГРИГОРІЙ ФИЛИНЧУК

Д-р Володимир Ґалан, президент ЗУАДК

ЗУАДК В ДІЇ

Звіт з праці Злуч. Українського Американського Допомогового Комітету за час від жовтня 1955 року до кінця 1956 року, виголошений перед Зборами Дирекційної Ради ЗУАДКомітету 23 березня 1957 року у Филаделфії.

(8)

Інші роди Суспільної Служби.

Переселення 45,000 нових іміґрантів створює зразу проблему. Це — десятки тисяч людей, які повинні врости у нове життя. І їм потрібно в цьому допомогти. Тож ЗУАДК мусів цим людям допомогти не лише приїхати і влаштуватись, але й щораз тісніше вростати в новий ґрунт. По своїх спроможностях ЗУАДК це виконував. Малий персонал не дає змоги всім справам посвятити повну увагу. Але ніякої справи ЗУАДК не відкинув.

А були це справи загальні, що тосувались відношення нових поселенців до властей, до урядів, до працедавців, до організацій, до лікарень і т. д. Були справи і особисті у відношенні до спонзорів, родин, ба навіть сімейні. Були справи праці і забезпечення, справи вишколу, повороту до Европи, словом всі справи, які людина може мати. Наші апліканти з повним довір'ям шукали порад у всяких справах в ЗУАДКомітеті.

Помічний у нашій акції Суспільної Служби був наш дім у Филадельфії. Це — осередок, куди звертається кожний прибулий до цього міста. Тут знаходять нічліг, а іноді й на довший час приміщення деякі новоприбулі, чи цілі родини. Ці всі справи виглядають як дрібні, і важко їх перерахувати. Їх приносить кожний день, доповнюючи наш і так вповні зайнятий час. Але кожна справа-проблема сама в собі і вимагає повної розв'язки. Тому то і наша Суспільна Служба повинна бути зорганізована і сконцентрована. Нам потрібно добровольців, людей доброї волі, які бажали б допомогти нам у цій праці Суспільної Служби.

Є складні справи, яким належить ще більша увага. Тому і конечна така зорганізована зосередженість. Кілька років тому прибула сюди жінка-вдова з дитиною; прибула не через ЗУАДК, але справа її стала проблемою з першого дня приїзду. На жаль, ЗУАДК дістав цю справу щойно недавно, коли вже вона зайшла задалеко. Мати не посилала доньки до школи. Сама не працювала, втративши охоту до всього. Жінки доброї волі носили їй якусь поміч, але це не розв'язувало проблеми. Тут треба розумного і виправданого діяння. Тепер справа вже затягнулася, і ЗУАДК з трудом намагається вивести її на добрий шлях. Ці складні справи вимагають спеціяльного знання і підготови. ЗУАДК закликав наших студентів вивчати Суспільну Службу, навіть проголосив стипендію, але покищо не має зголошення.

Розшуки.

Під працю Суспільної Служби можна підтягнути і справу розшуків. ЗУАДК має вже цілий архів, близько 22,000 окремих випадків з розшуками, з багатим листуванням. У великій частині наші розшуки увінчались успіхом. До нас звертаються за адресами і допомогою в розшуках навіть урядові аґенції, як Американський Червоний Хрест, Швайцарський Червоний Хрест і Німецький Червоний Хрест, а теж багато суспільних чужинецьких організацій.

Правна охорона.

ЗУАДК є також правним заступником наших еміґрантів. ЗУАДК заступає українських еміґрантів перед урядом Високого Комісара, чи перед адміністрацією окремих Держав, як і перед властями у ЗДА. Спеціяльно правними проблемами займається адвокат Пізнак, як член нашої Екзекутиви. Про різні справи, які відносяться до наших еміґрантів, були подані оповіщення у пресі. ЗУАДК вів справу відшкодувань від німецького уряду. Були внесені меморандуми до Високого Комісара для справ утікачів, як і до німецького уряду. Цій справі присвячував увагу д-р Мірчук, член Дирекційної Ради. На жаль, самі пошкодовані політичні в'язні в Німеччині не виявили потрібної ініціятиви в цій справі.

Ми мали теж кілька випадків, що вимагали правного заступництва у переселенні. Пішло про спровадження дітей з-поза залізної заслони. В одному випадку справа повелась. ЗУАДК спровадив сина із цілою сім'єю з Юґославії до матері у ЗДА.

У звітовому році були видані два числа „Вістей ЗУАДК" з нагоди Різдва і Великодня.

Наради Екзекутиви.

Вся діяльність ЗУАДКомітету була плянована на нарадах Екзекутиви, яка діяла згідно з постановами останніх П'ятих Загальних Зборів в днях 12 і 13 листопада 19555 р.

Від останніх Загальних Зборів Екзекутива відбула такі наради: 1955 р.: 13 листопада, 3 грудня; 1956 р.: 19 січня, 4 лютого, 21 квітня, 11 травня, 23 червня, 15 вересня, 20 жовтня, 24 листопада, 22 грудня, 31 грудня; 1957 р. 12 січня, 22 лютого, 2 березня.

Оерсональні справи.

Всю цю працю ЗУАДКомітету виконували працівники ЗУАД Комітету. На кінець 1956 року всіх працівників мав ЗУАДК 36, а саме на терені ЗДА 7 і в Европі 29.

В Головній Канцелярії ЗУАДК у Филаделфії працю виконували:

Президент ЗУАДКомітету д-р В. Ґалан	з платнею	440 дол.
О. Тарнавський	„	240 „
пані О. Генґало, іміґраційний відділ	„	200 „
пані Т. Горащенко, фінансовий відділ	„	200 „
І. Поритко, допомоговий відділ	„	200 „
д-р М. Рибак, (піврічна праця)	„	100 „

У станиці ЗУАДКомітету в Ню Йорку працювала:

пані А. Курило	з платнею	200 дол.

В останньому часі, коли відкрито станицю ЗУАДКомітету в Кемп Кілмер, Ню Джерзі, там станули на працю двоє працівників: М. Вайда і д-р А. Ачель. Їх винагорода — з фондів для допомоги мадярським втікачам.

В Европейському Представництві в Німеччині працювали:

д-р А. Перегінець	з платнею	485 дол.
пані К. М. Ґрейс	„	300 „
Е. Бідак	з платнею	400 нім. марок
д-р Б. Білинський	„	500 „ „
пані Л. Чайківська	„	425 „ „
Ю. Чорній	„	500 „ „
Л. Фрідль-Дальштром	„	350 „ „
пані Т. Доболіна	„	400 „ „
П. Дорожинський	„	500 „ „
о. П. Дубицький	„	500 „ „
Е. Гарабач	„	450 „ „
пані І. Гута	„	550 „ „
І. Керестіль	„	400 „ „
пані Т. Криницька	„	425 „ „
д-р З. Лисько	„	350 „ „
П. Литвин	„	450 „ „
Р. Р. Мантойфль	„	250 „ „
З. Марцюх	„	600 „ „
В. Марунин	„	475 „ „
В. Максимович	„	475 „ „
В. Петруняк	„	475 „ „
М. Рудко	„	600 „ „
Ю. Рудницький	„	175 „ „
В. Шерей	„	475 „ „
пані О. Штайнер	„	475 „ „

У станиці в Зальцбурґу, в Австрії, працював:

Т. Глинський	з платнею	140 дол.

У станиці в Парижі, у Франції:

Р. Голіян	із платнею	165 дол.
пані О. Голіян	„	100 „

У станиці в Брюсселі, у Бельґії:

д-р С. Божик	із платнею	155 дол.

ВСЯ ВЕЛИКОДНЯ ПИСАНКА НА ДОПОМОГОВІ ЦІЛІ ЗУАДКОМІТЕТУ

ПОЖЕРТВИ ВИСИЛАТИ БЕЗПОСЕРЕДНЬО ДО ЗУАДК У ФИЛАДЕЛФІЇ: UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE, P. O. BOX 1661, PHILADELPHIA 5, Pa.

ПОВІДОМЛЕННЯ КУЛЬТУРНОЇ КОМІСІЇ УНСОЮЗУ

в справі Пам'ятника Тараса Шевченка на „Союзівці" та його відкриття 16-го червня

Культурна Комісія Українського Народного Союзу повідомляє всі Відділи та всіх ВШ. Членів УНСоюзу, як і все Українське Громадянство, що вона, згідно з рішенням Головного Уряду УНСоюзу та при співпраці Окружної Ради Відділів УНС, метрополії Ню Йорку і Ню Джерзі, вже здвигнула на СОЮЗІВЦІ, оселі У. Н. Союзу в Кетсцкильських горах біля містечка Кергонксон в стейті Ню Йорк, пам'ятник українському національному Пророкові Тарасові Шевченкові та завершує підготову до його відкриття в „День Батька", в неділю 16-го червня цього року.

1. Пам'ятник уже здвигнений.

Пом'ятник Тараса Шевченка проєкту і виконання світової слави українського різьбаря Олександра Архипенка, уже готовий і був поставлений на своє місце на Союзівці у п'ятницю, 26-го квітня, під наглядом самого його творця, п. Архипенка, та в приявності представників Головного Уряду і Культурної Комісії. Пам'ятник — це погруддя Поета в бронзі на мармуровому п'єдесталі, на якому є таблиця із двомовним, українським і англійським цитатом слів Шевченка: „І чужому научайтесь, й свого не цурайтесь". Поставлений він на найбільш пригожому та відповідно достосованому до цього місці, кінцеві роботи біля якого саме тепер завершуються. До відкриття в неділю 16-го червня пам'ятник буде закритий відповідним полотнищем.

2. Програма відкриття.

Як згадано, врочисте відкриття пам'ятника буде доверщене в неділю, 16-го червня та получене з відповідною Шевченківською мистецькою програмою. Програма відкриття вже устійнена і тепер завершується підготова до її виконання. В мистецькій частині програми, між іншим, спільно і з окремими точками виступлять два хори, Хор „Думка" під диригентурою мгра Л. Крушельницького та Метрополітальний Хор під диригентурою п. Ст. Марусевича. Програму започаткують спільно ці обидва хори співом могутнього Шевченкового „Заповіту". Живе Шевченкове слово почують приявні в декламації дир. Йосифа Гірняка, а одною із найбільш хвилюючих точок програми буде „Поклін Шевченкові", як дівчата в національних костюмах з різних областей України, під час хорового співу Шевченкового „Учітеся, брати мої..." складуть у стіп пам'ятника лавровий вінок і квіти, як вияв пошани і вдячности Американської України найбільшому Синові Української Нації. Формальне відкриття пам'ятника доверщить головний предсідник УНСоюзу Дмитро Галичин. Програму відкриття і концерту, яка почнеться о год. 2:330 по полудні, попередить о год. 11-ій рано посвячення пам'ятника, що його доверщить найвищий Владика УПЦ в ЗДА, Високопреосвященніший Митрополит Іоан Теодорович.

3. Шевченківський Здвиг.

У зв'язку з відкриттям пам'ятника Т. Шевченка на Союзівці в неділю 16-го червня, відбудеться там у той же час всенародний Шевченківський здвиг, що повинен стати одною з найбільших національних манифестацій Американської України. Підготова до здвигу уже ведеться. Цією дорогою закликаємо всі Відділи УНС та всі місцеві громадські Організації і Установи, як і все Українське Громадянство, зокрема з довколишніх від Союзівки стейтів, щоб уже тепер почали підготову до участи в цьому величньому здвизі. Для всіх тих, що не мають власних автомобілів чи не можуть скористати із вільного місця в автомобілях своїх приятелів чи знайомих, прохаємо вже тепер подбати про замовлення автобусів та організацію спільних поїздок. Свою зорганізовану участь уже заповіли поодинокі Відділу УНС та інші організації, деякі приїдуть з прапорами. Гарячо заохочуємо, головно дівчат і жінок, щоб приїжджали на здвиг у національних одягах. Хто бажав би приїхати на Союзівку вже в п'ятницю чи суботу перед здвигом, прохаємо наперед зарезервувати собі телефоном або поштовою карточкою місце на Союзівці, звертаючися на адресу: Ukrainian National Association Estate, Kerhonkson, N. Y. — Telephone Kerhonson 5641.

4. Пропам'ятна Книга.

У зв'язку із здвигненням і відкриттям пам'ятника Т. Шевченкові на Союзівці та у зв'язку з організованням з цієї нагоди Шевченківським здвигом, буде видана та під час здвигу розповсюджена відповідна пам'ятково - програмова книга, що матиме заголовок: „НЕ ЗАБУЛИ СПОМ'ЯНУТИ". У цій книзі, крім таких інформаційних статтей, як: „Погруддя Шевченка у виконанні Ол. Архипенка", „Пам'ятники Шевченка в Україні", „Культ Шевченка в Америці" і т. п., та крім багатьох відповідних ілюстрацій і програми відкриття та здвигу, призначено окремі сторінки для тих Організацій і Осіб, що відповідною оплатою за оголошення в цій книзі, призначеною на покриття коштів будови пам'ятника, також „не забули спом'янути" Великого Сина України. Оголошення в ціні від 10 до 50 доларів, залежно від величини, приймає Головна Канцелярія УНС і Адміністрація „Свободи" до половини травня. Окрему велику рубрику тих, що не забули спом'янути свого національного Генія, становитимуть у цій люксусовій книзі великого формату імена тих поодиноких осіб, які до половини травня надішлють бодай однодоларову пожертву на покриття коштів побудови пам'ятника. Члени УНСоюзу можуть скласти цю свою пожертву у своїх Відділах на місцях.

Книга „НЕ ЗАБУЛИ СПОМ'ЯНУТИ" залишиться назавжди важливим документом і вартісною пам'яткою з цієї небуденної в історії нашої спільноти події, якою цілком певне буде здвигнення і відкриття величавого пам'ятника Тараса Шевченка на Союзівці, „шматку України на вільній американській землі".

Культурна Комісія УНС:

Д. Галичин — голова; А. Драган — секретар; М. Пізнак, Ґеновефа Жеребняк, д-р Вол. Ґалан, д-р Я. Падох — члени.

СТИЛЯГИ — І ЗАМИСЛЕНІ ЮНАКИ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

А менша частина, критично мисляча, та, що живе „не хлібом єдиним", — заглядає глибше, шукаючи причини причин за запечатаними сімома комуністичними печатьма дверима. І десь невиразно поміж газетних радків совєтської преси час від часу проглядають замислені обличчя юнаків, які шукають і думають. Їх, цих юнаків, очевидно, в Кремлі дуже бояться, і їх стараються закричати, загулюкати перше, як вони щось скажуть, викреслити, перше, як появляться вони на весь зріст.

Стиляг, „маминькиних синків", червоних дворянчиків совєтська пропаганда добродушно висміює, як висміювали колись у царській Росії в гумористичних журналах студентів - „білоподкладочників", веселих гульвіс-нероб. Трудову молодь, яка не хоче бути „ентузіястами", на очах якої повалили Сталіна і яка вже не вірить і ніколи не повірить у совєтських богів, з ідіотичною впертістю продовжують „виховувати", напомповуючи день-у-день насточортілою пропагандою через газети, радіо, театр, кіно. На 40-му році революції її все ще манять „щасливим життям" у повитій мряковинням далекій майбутності. А проти тих „замислених юнаків", які шукають, виходило б, способу в Москві ще не добрали. Що робити з ними, цим вибуховим елементом, який ще до слова не прийшов, але вже несе і плекає його в глибині своєї спраглої душі?..

Коли припустити, що напруга поліційного терору після смерти Сталіна спала бодай до того рівня, на якому була вона у 20-х роках, перед колективізацією, то немає сумніву, що й підземна політична активність нашої шукаючої правди молоді піднеслась принаймні до рівня, на якому стояла вона в 20-х роках. А тоді ж не було, мабуть, жадної школи на Україні, особливо по малих її містах, де б не діяли „петлюрівські організації". Тож, треба думати, „замислені юнаки", які „перестали боятися" і яким після смерти Сталіна змушений був Хрущов дозволити говорити не тільки про п'ятирічки, дозволити писати й друкувати ліричні віршики, — займаються, вже без його дозволу, не тільки поезією, але й справами іншого, поважнішого характеру, — справами майбутности своєї і своєї батьківщини. Там, в душах цих юнаків, росте й визріває визвольна революція, що неминуче принесе волю й незалежність їхньому народові. „Замислені юнаки" кують сьогодні в Україні, Угорщині, Польщі, Болгарії, Білорусі ту „секретну зброю свободи", яка змете комуністичну імперію.

Московський комунізм на 40-му році свого існування ввійшов у період „собачої старости", і не вести вже йому за собою молодих людей. Є в Совєтському Союзі кліка диктаторів, є військово-бюрократична верхівка, є кляса набундюченого червоного дворянства, яке, не розквітнувши, звироднілo, і є оте, що його большевики зневажливо називають „масами": трудова інтеліґенція, колгоспне селянство, робітництво. Коротко: є паразити з своїми дітьми-паразитенятами і є трудовий, гноблений і експлюатований в ім'я комунізму народ з своєю молоддю, яка прагне широкої національної і соціяльної волі. Оця вавилонська вежа, за побудову якої пролляно ріки крови і яка зветься, наче на глум, соціялістичним суспільством, — хіба може вона запалювати ентузіязмом молодь? Що людські руки зробили, казав Богдан Хмельницький, те можуть вони й знищити.

В. С-ко

о. Дмитро Савка

ВЕЛИКДЕНЬ В ЛІСАХ БІРЧАНЩИНИ

(2)

Велика П'ятниця в Бірчі минула спокійно, а у Велику суботу 1945 року в 8 годині рано вже їду святити паски й „прочія сніди", яких ще не зрабували поляки у парохіян! Прямую в першу чергу до Березки, до якої досі неможливо й небезпечно було дістатися, щоб відвідати знедолених недобитків-українців і бодай запечатати спільну могилу, в якій спочив вічним сном о. Олексій Біляк, бірчанський віцедекан зі своїми 500-ма парохіянами й дружиною! И о, диво! За який, може один-два кілометри за Бірчою (до Березки з Бірчі є 10 км), стрічають мене по обох боках дороги вояки УПА. Узброєні від стіп до голови у кулемети, автоматифінки й німецькі, ручні гранати й маленькі, полеві гармати. Приїжджаємо до Березки. Біля церкви повно людей з околиць і повстанців. Кріси повстанців стоять у церковній загороді в кізлах. Заходжу до церкви і витягаю з-під Престола Кивот з Найсвятішими Тайнами й Плащаницю, яку люди сховали перед знищенням і зневагою польської банди. Зачинаємо Воскресну Утреню з обходом довкруги церкви. На „Христос Воскрес" гримлять кулемети і рушниці українських повстанців! Під час обходу хрест, патерицю, хоругви й образи несуть повстанці, а Плащаницю чотирьох сідоглавих стариків. По св. Богослуженні слідує благословення брашен. Найперше запрошують мене повстанці посвятити їм паску і „прочія сніди", які мають на спеціяльно приготованому столі біля церкви. Потім свячу паски всім вірним. По посвяченні пасок зачинається під церквою справжній український Великдень серед радощів і сліз. Усі цілуються і обіймаються й бажають собі усього кращого й засідають за столи й діляться свяченим яйцем. До мене підходить командир відділу, цілується зі мною, ділиться свяченим яйцем, а потому виголошує побажання Українському Народові на Посянні, на Закерзонні і на всій Україні сущому та бажає пережити Йому недолю й діждатись скорого Воскресення України. По закінченні урядової частини, від'їжджаю святити паски до Корінецької Волі, Рудавки й до Котова. Всюди було так само, як і в Берізці. Вертаючись вечором до Бірчі, повстанці заручили мені, що на Воскресення буде обсаджена Бірча повстанцями у віддалі одного кілометра. І якщо б на Великдень рано почули повстанці бодай один стріл в Бірчі, то негайно вмашерують до міста для охорони парохіян.

Воскресну Утреню на Великдень 1945 року відправляв я в Бірчі в 6-ій годині рано, а не в 4-ій, як це в Галичині бувало зогляду на безпеку парохіян. Церква була битком набита й переповнена парохіянами й вірними з близьких околиць. Навіть з Березки поприходили люди. Свячення пасок й усі св. Богослуження в Бірчі минули на Великдень спокійно. У Світлий Понеділок відправляв я св. Богослужения в Рудавці, а у Світлий Второк в Котові. І в Рудавці і в Котові тьма тьменна народу й повстанців і в церкві і під церквою: Під церквою в церковній загороді стоять кріси повстанців в кізлах, під час обходу церкви коругви й образи несли лиш повстанці. По св. Богослуженні під церквою знову справжній український Великдень з парохіянами й повстанцями при обильно накритих столах з промовами командирів, повстанців, парохіян. Командири читали під церквою на підвищенні спеціяльне Звернення Української Повстанської Армії з приводу Великодніх Свят, в яких закликали український народ до витривалости на місцях і до бортьби з польським і російським окупантом України та висказували віру в воскресіння України, від гір Карпат і зворів Бескиду на Заході до річки Дону на Сході, і від болот Прип'яті на Півночі до Чорного моря на Півдні.

По закінченні Великодніх празнувань у Рудавці й Котові відправляв я Панахиди за поляглих Героїв-повстанців і посвячував їхні могили.

Від'їжджаючи до Бірчі, по дорозі поважно роздумував я, що скаже мені польське військо і міліція в Бірчі, коли довідається, що я так празнував Великодні Свята з повстанцями. Але лиш за Божою поміччю я ще видержав в Бірчі на стійці душпастиря до Томиної Неділі 1945 року. Вночі з Томиної Неділі на понеділок ночував я в парохіян Демковичів на передмісті Бірчі, що мали сина-одинака, який впав славою героя в Києві. Згаданої ночі відбувся напад на дім Демковичів. Мабуть хтось доніс, що я вечором пішов до Демковичів, бо на приходстві я майже ніколи в Бірчі не ночував від Стрітення 1945 року, коли мене хотіла вбити польська банда й я чудом лиш спасся. Тієї самої ночі арештувала польська міліція з Войткової адвоката з Бірчі п. Ільницького, якого вивезли до Войткової, де його в немилосердний спосіб закатували. Я знову чудом спасся з Демковичами, схоронившись з ними у заздалегідь вибудованій ними криївці в стайні за другою фальшивою стіною, де ми сиділи цілу ніч. Вранці приніс мені дяк Стасьо білля і одежу, яку я мав заховану на приходстві під печею у великому покої й по відправі св. Літургії, прийшла на приходство полька з Корінецької Волі з проханням піти висповідати її вмираючого мужа, бо польські священики з Бірчі повтікали по нападі на Березку й до Бірчі вже не вернулися. Зразу не хотів я йти сповідати згаданого поляка, пригадавши собі нічний напад на мене в Демковичів, по якому я ще не прочуняв, а св. Літургію я відправляв так, що я держався руками престола, бо голова мені крутилася. Але нагадавши собі, що іншим способом я не можу вийти з Бірчі, бо всюди стоять стійки польського війська й міліції, взяв я Найсвятіші Тайни з церкви і через Бірчу так то перейшов я з дяком до Корінецької Волі попри польську міліцію, яка на дзвінок дяка клякнула перед Божими Дарами, що їх ніс я до хворого поляка. І чи ж не чудо Божої ласки сталось тут зі мною, що при помочі Найсвятіших Тайн я видерся з горіючого бурхливого бірчанського кітла? По св. Сповіді поляк помер, а я на його подвір'ї, попрощавшися з дяком Стасьом, подався до Крайної, де переховувався в учительки, а потім по зв'язку УПА я знову опинився в Перемишлі і рідних Княжичах, бо ціла Перемищина була сильно обсаджена УПАрмією й сюди польське військо не мало доступу. До Бірчі я вже не вернувся. З відділами УПА я, як духовник її, перейшов рейдом польсько-словацьку границю в околиці Лупків-Межиляборці, дня 15 вересня 1945 року.

● **Одна з чотирьох живих канадійських п'ятернят** Цецилія Діон повідомляє, що по закінченні школи медичних сестер одружиться з телевізійним техніком Філіппом Ляnґмуа і поїде у шлюбну подорож до Европи.

● **В кубинському місті Кама Ґей** поліція заарештувала 11 юнаків, які організували молодь для допомоги провідникові повстанців Фідельові Кастро, що виступає проти уряду Батісти. На передмісті Гавани заарештовано 8 революціонерів.

Сенатор Талмедж закидає Президентові нищення конституції

Річмонд, Вірджінія. — Демократичний сенатор Герман Е. Талмедж промовляв в Клюбі Ківаніс і гостро критикував президента Айзенгавера та Найвищий Суд ЗДА. Талмедж сказав, що Айзенгавер вніс до Конгресу „чортівський" законопроєкт про охорону громадянських прав і предложив Конгресові рекордово високий бюджет, і ті два законопроєкти можна вважати за „частину змови на знищення конституційної форми уряду". Айзенгавер домагається допомоги закордонним країнам, щоб приподобатися закордонові, а це може довести до знищення нашої держави „внаслідок внутрішнього банкрутства". Скасування расової сеґреґації Найвищим Судом ЗДА називав сенатор Талмедж „правничою тиранією" над стейтовими законами. Він виступав проти об'єднання шкіл, і заявив, що південь ЗДА „ніколи не підкориться цій незаконній і неконституційній правничій тиранії". — В Сан Франціско промовляв демократичний губернатор стейту Мишиґен Дж. Меннен Вільямс, який твердив, що урядові президента Айзенгавера бракує дійсного провідництва і ентузіязму, яким відзначалися президенти Ф. Д. Рузвелт і Геррі С. Труман, і тому демократи напевно виграють вибори в 1958 і 1960 роках. Уряд Айзенгавера, на думку губернатора Вільямса, працює з дня на день і не є здібний розгорнути нову програму, яка розв'язувала б проблеми сучасности.

Бюро погоди передбачає менше дощів в травні

Вашингтон. — Крайове Бюро погоди передбачає, що в місяці травні буде менше дощів в порівнянні з квітнем, коли падали часті дощі в багатьох районах країни. Одночасно Бюро погоди передбачає, що цього літа не буде посухи в стейтах Великої Рівнини на південному Заході, які вже кілька років терпіли від недостачі атмосферичних опадів. Згідно з передбачуванням в більшості стейтів в травні кількість дощу буде менша від нормальної. Але в стейтах на північному сході і на південному заході буде більше атмосферичних опадів. В Тексасі падають дощі вже два тижні, в травні там буде нормальна кількість дощів. — На річних зборах Американського Метеорологічного Товариства в Вашингтоні промовляв професор д-р Ірвінґ І. Шелл, який твердив, що тепер є краща можливість повідомляти населення про наближення гураґанів, які в літніх місяцях часто спричиняють великі шкоди в східніх стейтах. Тепер можна з математичною докладністю передбачити, на які околиці можуть вдарити гураґани, і населення зможе приготовитися до цієї стихійної катастрофи.

Нові платівки Капелі Бандуристів

Недавно появився новий — четвертий з черги — альбом грамофонних платівок Капелі Бандуристів. Заплянований він був передусім з тією метою, щоб записати й утривалити останню концертову подорож з її оновленим репертуаром та з її добірним голосовим складом і солістами.

Одночасно наґрано теж кілька давніше виконуваних, але типових для кобзарського стилю пісень, таких, як „Пісня про Морозенка", „Ой на горі там женці жнуть" та ін.

У висліді альбом вийшов досить різноманітний щодо жанру й характеру творів. Тут релігійні твори (Бортнянського „Херувимська", Стеценка „Благослови, душе моя, Господа"), історичні пісні (крім вгорі згаданих — пісні про Нечая, про козака Софрона, про Запорізьку Січ), стрілецькі („Гей, у лузі червона калина", „Чуєш, брате мій"), любовні („Акварель") і врешті танкові й жартівливі („Ой, чий же цей твір", „Ой, кум до куми залицявся". Широко охоплено й авторів виконаних творів — від Бортнянського, Лисенка, Стеценка, Хоткевича й Кошиця до сьогочасних композиторів: Китастого, Кудрика й Фоменка.

З погляду форми можна на 18-ох сторінках альбому знайти і прості строфічні пісні і складніше побудовані, як „Грай, кобзарю" Григорія Китастого. У цьому творі, як зрештою і в декількох інших, багато уваги придано самій бандурі у більших чисто інструментальних вступах та межиграх. І цікаво, що саме партії бандур виходять тут виразніше і більше підкреслено, ніж їх ми чуємо у концертових залях. Виповнена — бодай частково — та прогалина, що була досі у програмах Капелі включено типову для кобзарської справи „Думу про Богдана Хмельницького".

У четвертому альбомі утривалено виступи справді рекордової кількости солістів, які брали участь в останній концертовій подорожі. У сольових партіях чуємо Левицького, Мінського, Назаренка, Панасенка, Поліщука, Попова, Садового, Тимченка, Тисяка й Уманцева.

Протоколярну точність у записанні концертів посунено декуди аж так далеко, що наґрано навіть оплески концертової публіки. На мою думку — непотрібно.

Інтерпретація творів, за яку спільно дбають керівники Капелі Григорій Китастий і Володимир Божик, має у нас свою устійнену оцінку. Все таки, слухаючи наших бандуристів з цих грамофонових кружків, ми наново любуємося якістю їхнього співу. Такі різні змістом пісні проходять одна за одною природно, несилувано й безпретенсійно. Взяти б для прикладу „Червону калину". У нас виспівували її на різні лади, але бандуристи надихали її більшою теплотою і сильнішим впевненням, що ми її „гей, гей, розвеселимо!" Чи це буде молитовна пісня, чи бойова - історична, чи жартівлива, у кожній з них відчуваємо в співі бандуристів усе непідроблене переконання, усю щирість.

Василь Витвицький.

З НАУКОВИХ КОНФЕРЕНЦІЙ УВАН У ЗДА

„Першочергові завдання винниченкознавства" — доповідь проф. В. Чапленка.

24 березня 1957 року на засіданні Комісії УВАН в ЗДА для охорони і збереження літературно - мистецької спадщини В. Винниченка зробив доповідь проф. В. Чапленко: „Першочергові завдання винниченкознавства". У вступній частині доповідач зупинився на проблемі згромадження і наукового опрацювання документів і архівів з нашого літературного та громадського життя за останнє п'ятидесятиріччя. Винниченкова літературно - мистецька спадщина (рукописи, листування, бібліотека, малярські твори та інше) становить собою дуже важливу частину документів і матеріялів з історії українсько-громадського руху XX століття, і треба розпочати згромадження, опис і наукову клясифікацію всієї великої посмертної спадщини В. Винниченка.

Переходячи до характеристики проблем винниченкознавства, проф. В. Чапленко накреслив понад п'ятнадцять першочергових проблем, пов'язаних з вивченням і опрацюванням спадщини В. Винниченка. Ці проблеми охоплюють вивчення українського літературно-суспільного процесу XX віку та його взаємин із зовнішнім світом взагалі. Наукове опрацювання бібліографії, творчости і про творчість В. Винниченка. Згромадження в одному місці і наукове опрацювання всіх архівних матеріялів і документів, пов'язаних з творчістю та діяльністю В. Винниченка, тобто утворення архіву В. Винниченка. Цей архів матиме особливе значення, бо В. Винниченко був органічно пов'язаний з певною добою українського національного і літературного відродження.

Проблеми вивчення літературно - мистецької спадщини В. Винниченка обіймають ряд питань, серед яких, на думку доповідача, найголовніші є такі: характеристика В. Винниченка, як творця і людини; етично-філософські погляди В. Винниченка; політичні погляди В. Винниченка; Винниченко — повістяр і романіст; Винниченко — новеліст; Винниченко — драматург; Винниченко — публіцист; Винниченко — мистець - маляр; Винниченко і кіно.

Треба звернутися до громади і українських установ, які мають листи та документи, пов'язані з життям і творчістю В. Винниченка, щоб вони передали ці матеріяли на збирання та наукове опрацювання до архіву УВАН в ЗДА. Тільки зосередивши в одному місці документи і архів письменника, можна приступити до наукового опрацювання проблем його життя й творчости.

Н. Н.

● **Десяток єгипетських журналістів**, які були в столиці Йорданії, Аммані, виїхали до Єгипту. Спонзорована Єгиптом „Середньо - Східня Пресова Агенція", що трималася єгипетської просовєтської і антизахідньої політичної лінії, припинила своє існування. Йорданська поліція замкнула її домівку.

● **„Комсомольская Правда"** навела яскравий приклад, до чого, мовляв, доводить нехтування комуністичним вихованням молоді. У Кахастані, в селі Іванова, постала секта з власним віруванням, обрядами і звичаями. Члени цієї секти вірять, що надходить кінець світу: вони відмовились працювати й посилати дітей до школи. Чоловіки перестали голитись і стригтись, всіх жінок проголошено „спільним добром". Большевики всіх їх виарештували й позасуджували на високі в'язничні кари.

● **У Гавані** заарештовано 4-ох юнаків, що належали до терористичної групи, яка виконала ряд актів саботажу, а також пробувала висадити міст на ріці Альмендарес.

● **Московська „Правда"** нававрувала совєтських письменників, які переборщують в карикатурному змальовуванні американців та американського життя. Совєтські драматурги представляють американців обов'язково, як буржуїв з грубими животами, або як ґанґстерів, чи пияків, а американок — як жінок поганої поведінки з яскраво помальованими лицями. „Правда" додумалась до ствердження, що такі п'єси не є ані мистецтвом, ані культурною розвагою.

● **У Швайцарії** звільнено з в'язниці журналіста Майкеля Ґольдсмита, кореспондента Асошієйтед Пресс, арештованого після того, як він відмовився подати джерело своєї інформації про слідство в справі швайцарського інспектора поліції, що підслухував розмови членів єгипетської амбасади і переказував їх зміст французькій амбасаді. Ця справа наробила була великого шуму з уваги на її міжнародний посмак та самогубство високого урядовця швайцарської прокуратури. Ґолдсмит покликався на швайцарську конституцію, яка ґарантує свободу преси і не примушує журналістів виявляти джерел довірочної інформації. Він заскаржив до Найвищого Суду швайцарську женевську поліцію, яка протизаконно тримала його цілий день у в'язниці.

● **В Ізраїлі** звільнено з в'язниці американку Френсіс Ґаґан, яку обвинувачувано в шпигунстві на користь Сирії. Вона просиділа у в'язниці 8 місяців. Прибувши до Америки, Френсіс Ґаґан заявила, що ізраїльським жидам просто „треба було в той час шпигунської афери", але вона нічого спільного зі шпигунством не мала. Вона заперечила також, начебто вийшла була заміж за сирійського військового старшину.

ЗМІНА АДРЕСИ!
Ще раз пригадуємо нашим передплатникам, що змінюють місце свого побуту, щоб одночасно з повідомленням про зміну адреси обов'язково присилали поштовими марками 10¢ за виготовлення нової адресової клішi, а члени УНСоюзу ще й число свого Відділу.
Адміністрація „Свободи"

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

БРУКЛИН, Н. Й. — Місячні збори Т-ва ім. Б. Хмельницького, Відд. 158 відбудуться в суботу 4-го травня 1957 р., в Укр. Нац. Домі — 216-218 Grand St., о год. 8-ій веч. — С. Бродик, рек. секр.

ТАРЗАН, ч. 3858. Ситуація опанована.

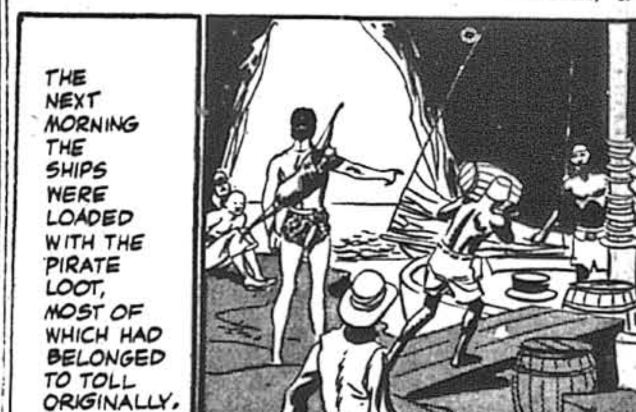

Наступного ранку на кораблі навантажувано здобич піратів, найбільша частина якої була колись власністю Толла.

І потім, коли навантажили на корабель в'язнів . . .

компаньйони поплили до африканського суходолу.